

ፍግረ-መሬትን ፍግረ-ጉልበትን

ጥሪ 03/2019

ረድኢ ክፍለ (ባሻይ)

ርሑስ ሓድሽ ዓመት! ንኹሉኹም ተቃለስቲ ብሓፈሻ ብፍላይ ክኣ ጀጋኑ ውፉያት ናይ ዜና ማዕከናትና ንኹልና ዘተኣናገድኩምና ብዙሕ ነመስግን። ከም ፍሉይ ኣጋጣሚ ድማ ርሑስ ሓድሽ ዝርግሐ ቲቪ ኣሰና (ATV) እንቋዕ ንኹልና ደስ በለና። ነቶም ለይትን ምዓልትን ከይተሓለልኩም ዝጸግርኩም ክኣ ታሪኽ ቃልሲ ህዝቢ ኤርትራ ይዘክርኩም።

ኣብ ሂወት፡ ክሳብ ትሓዊ ትሕክም፡ ክሳብ ትትስእ ትድቅስ፡ ክሳብ ትመውት ክኣ ክትጸንሕ ከለኻ፡ ንኹሉ ክሳብ ትዕወት ትቃለሰሉ። ነዚ ተጠቂሱ ዘሎ ኣብ መስርሕ ቃልሲ ኣተኣሳሲርና ወይ ኣሃሚድና ክንርእዮ ኸለና፡ ምእንቲ ደቂስና ከይተሳእና ከይንተርፍ፡ ምእንቲ ሓሚምና ሕክምና ክንረክብ፡ ከምኡ ድማ ምእንቲ ብሞትን ስደትን ከይንጸንት፡ ምእንቲ ወለዶናን ሃገርናን ክቕጽል፡ ክንቃለስ ጸኒሕና ኢና። ኣብቲ ዝብጸሕ ስለዘይበጸሕና ክኣ ገና ኣብዚ ሓድሽ ዓመት'ዚ ብዝልዓለ ዕጥቂ ቃልስና ክንቅጽሎ እቲ ግዚ ክንሰምዖ ይጽውዓና'ሎ።

ኣብ ምዕባሌ ሕ/ሰብ ግርጭት ክሳብ ዘሎ፡ ቃልሲ ክህሉ ግድን ኢዩ። ዋላ ኩሕልሕል ትብል ሃገር ትሃልኻ፡ ንኹሕሊ ኹሕሊ ስለዘለዎ ንዝበለጸ መልክዕን ትሕዝቶን ንምንዳይ ዝኣክል፡ ብዘይ ቃልሲ ኣይብጸሕን'ዩ። ስለምንታይ ትቃለስ ንዝብል ሕቶ ግን፡ ብሕጽር ዝበለ ክንምልሶ እንተድኣ ኩንና፡ ወይ ዝያዳን ዝበለጸን እንተደሊኻ፡ ወይ ድማ ዘለካ እንተ ተዘሚትካ ከም ቀሊል መረዳእታ ክውሰድ ይክኣል ኢዩ።

ምስ ኩነታትና ፖለቲካዊ ትርጉም ምእንቲ ክህልዎ ግን፡ ኤርትራውያን ገንዘብና ተረኪብና፡ ዝያዳ ክንደሊ ዕድል ከይረኽብና ኸለና፡ ነታ ዝርካባ ናትና ስለ ዝወሰዱልና ኢና ናብ ቃልሲ ኣቲና። ኩሎም ዘመትቲ ይኹኑ ወረርቲ፡ ካብ ግዳም ዝፈለሱ ይኹኑ ኣብ ወሽጢ ዝነገሱ፡ ጠንቂ ናይ ምቅላስ ኢዮም። ስለዚ ኤርትራውያን እዚ ዝተጠቐሰ ክልተ ሸነኻት ዘመተ ስለ ዘጋጠመና ቃልስና ጠንቂ ወይ ምክንያት ስለ ዘለዎ ርትዓዊ ከም ምኻኑ መጠን ክሳብ ንዕወት ክንቃለስ ኢና።

ናይ ሎሚ ኣርእስትና ፍግረ-መሬትን ፍግረ-ጉልበትን ዝብል ኢዩ። ፍግረ-መሬት ማለት ከምቲ መብዛሕትኹም እትፈልጥዎ፡ ውሕጅ ነመሬትካ ባሕጉ፡ ካብ ሓደ ቦታ ናብ ካልእ ቦታ ንእገረመንገዱ ተማሊኡዎ ክኸይድ ከሎ ኢዩ። ንብዓል መሬት ጥራይ ኢዱ ከትርፎ ኸሎ (ረቂቕ መሬት ጥራይ)፡ ንብሳብ ዝበሎ ዕድለኛ ክኣ፡ ድኹዲ ኣረኪቡ ስቡሕ መሬት ይፈጥረሉ።

ንድሕሪት ምልስ ኢልና ንሃገርና ኤርትራ እንተርኢናያ፡ ፋባታትና ኩሎም ክረምቲ መጻ ተባሕጉሳም፡ ካብቲ ቐድሞ ዝነበሩዎ፡ ኣብዚ እዋን'ዚ ብሰለስተ 'ርባዕተ ዕጽፊ ገፊሖም ይርከቡ። እዚ ክሳብ ክንደይ ስቡሕ መሬት ካብ ሃገርና ናብ ዓዲ ሃገር ግዲዙ ከም ዘሎ ዘመልክት ኢዩ። እዚ ኹሉ ክኹነሉ ዝኸኣለ ምክንያት ስለምንታይ ኢዩ እንድሕሪ ኢልና፡ ውሕጅ ክረምቲ ስለዝበርትዓና ዘይኩነስ፡ ናብ ምዕባለ ተሰጋጊርና ንፋባታትና ክንቆጸጸርን ክንረብሓሎምን ዕድል ስኢንና፡ ብግዳም ይኹን ብውሽጢ፡ ካብ ውሕጅ መግዛእቲ ክንግርፍ ስለ ዘይክኣልና ኢዩ። እዚ ሕግኻ ኣጋጣሚ'ዚ ሓደ ካብቲ ጠንቅታት ናብ ቃልሲ ዝደፍኣና ክውንነት ኢዩ።

ፍግረ-መሬት ደው ክብል ይኸእል ኢዩ። ምልኪ እንድሕሪ ኣብ ሃገርካ ዓስኪሩ ግን፡ ደው ከተብሎ ዝክኣል ኣይኩነን። መግዛእቲ መጻ ጉልበትናን ኣእምሮናን ኣብ ዘይምዓልኡ ውዲሉ፡ ኣብ ውግእን ስደትን፡ ድንቀርናን፡ ቤት ማእሰርትን ከም ዝባኸን እንተኹይኑ ግን፡ ክዕግት ዝክኣል ኣይኩነን። ሃገራዊ ሃብትና ኣብ ልዕሊ መሬት ይኹን ኣብ ትሕቲ መሬት ዘሎ፡ ኣብ እንስእነሉ እዋን ዘይንቃለሰሉ ምክንያት የብልናን። ፍግረ-መሬት ብደረጃ ውሕጅ ዝወሰደ ስቡሕ መሬት ጥራይ ክምዘን የብሉን። ኣብ ትሕቲ መሬት ይኹን ኣብ ትሕቲ ባሕሪ ዘሎ ማዕድናትናን ዓሳታትናን'ውን ከጠቓልል ኣለዎ።

ኣብዚ እዋን'ዚ ፍግረ-መሬት ጥራይ ዘይኩነስ፡ ብዝያዳን ብዘስካሕክሕን ደረጃ፡ ህዝብና ብስደት ከም ውሕጅ ማይ፡ ናብ እግሩ ዝወሰደ ፋሕ ብትን ይብል ስለዘሎ፡ ኣእምሮናን ጉልበትናን ይስረቕ ብምህላው፡ ነዚ ብርሰት እዚ ፍግረ-ጉልበት ክንብሎ ንኸእል ኢና። ስለ'ዚ ኢና ክኣ ንቃለስ ዘለና። ቃልስና ትርጉም ዝህልዎን፡ ክሳብ እንዕወት ክንቃለስ ኢና ኢልና ብዕግቡት ክንኣምን እንተድኣ ኩንና ክኣ፡ እዚ ምስጢር ናይ ጸገምና ክበርሃልና ኣለዎ።

ቃልስና ምትሕብባር፡ ምዝማድ፡ ቀዋምነት፡ ከምኡ ድማ ቀጸሊ ዘይበታተኽ ሂወት (co-operation-co-ordination-continuity and stability) ክህልዎ ይግባእ። ትርጉም ናይ ክሳብ እትዕወት ምቅላስ ማለት ትርስዎ ዳሕራይ ክኣ ዘኪርካ ፍሕት-ሕት ምባል ማለት ኣይኩነን። ካብ ዓቕምኻ ንላዕሊ ክትገብር ኣለካ ማለት'ውን ከስምዕ የብሉን። ምክንያቱ ዓቕሚ ተቓለስቲ ከም ስኒ ኣድጊ ዝተመዓራረየ ኣይኩነን። ኣብ ቃልሲ ኩሉ ዓዓቕሙ እንተ ኣበርኪቱ ግን ከም ሚእቲ ካብ ምእቲ (100%) ኢዩ ዝውሰድ።

ከም መቐጸልታ ናይ ሰንሰለታዊ ግዳማዊ መግዛእቲ፡ ምልካዊ ስርዓት ኣስመራ ኢሳያስ፡ ጠንቂ ናይ ፍግረ-መሬትን ፍግረ-ጉልበትን ሃገርናን ህዝብናን ስለዝኹነ፡ ካብዚ

ሐደጋዚ ንምድሓን፡ ብዘይካ ክሳብ ንዕወት ምቅላስ ካልእ ምርጫ የብልናን። እዚ ንክንገብር፡ ከምቲ ኣብ ገዜ ሰብዓታት ፕረሲደንት ኒክሰን፡ ፕረሲደንቲ ናይ ኣመሪካ ዝነበረ፡ ምስ ቻይና ዝጀመረሉ ዝምድና ፒንግ-ፖንግ ዲፕሎማሲ ኢሎም ዝጽውዕዎ፡ ኤርትራውያን ተቓዋምቲ ኣብ ንንሓድሕድና ከምኡ ክንገብር ኣለና።

ከም ኢሳያስ ገዛኻ ረሲዕካ፡ ፎቛድኡ ከብል ዘይከኑስ፡ ኣብ ንንሓድሕድና ክንመላለስ፡ ክንረዳዳእ፡ ኣብ ሓደ ናይ ሓባር ኣድማዒ መደምደምታ በጺሕና ክኣ ዘይበጸሕናዮ ክንበጽሕን፡ ዝተለምናዮ ክነተግብርን የድልየና። እቲ ዝበጸሕናዮ በጺሕናዮ'ለና። እቲ ተሪፉ ዘሎ ግን ብዘይ ሕድሕዳዊ ፒንግ-ፖንግ ዲፕሎማሲ ስለዘይከውን ኩሉ ግዜ ንነብሲ ወከፍ ሓድሽ መድረኽ ሓድሽ ጥበብ ከንምህዝ ንጥለብ።

እቲ ዓለም ለኻዊ ኩነታት ንባዕሉ ብዛዕባ ገዛኹም፡ ብዛዕባ ውሽጥኹም ሕሰቡ ይብለና ኣሎ። ኩለን ሃገራት ብዛዕባ ውሽጠን ክሓስባ ኸለዋ፡ ንሕና ብዛዕባ ውሽጥና ዘይንሓስበሉ ምክንያት የለን። ኣቐድም ኣቢልና ኤርትራውያን፡ ንሕና ጥራይ ዝተጨነቅና ይመስለና ነይሩ ይኸውን፡ ሕጂ ግን ዳርጋ ነብሲ-ወከፍ ሃገር ኣብ ዓለም ዘላ፡ ትዕቢ ትንኣስ ኣብ ጭንቀት ኣትያ ንርእያ ስለዘለና፡ ጽንዓት ጥራይ ኢዩ ዘድልየና'ምበር ናብ ረብሓና ዝልውጥ ኩነታት'ውን ሓደ ካብቲ ኣብ ቅድሜና ዘሎ ተኸእሎ ክኸውን ስለዝኸእል ክንተባባዕ ኣለና ብሃላይ ኢዩ።

ኣብ መንፈሳዊ መጽሓፍ ብተስፋ ተሓጎሱ፡ ብጸበባ ክኣ ትዓገሱ፡ ጸሎት ኣዘውትሩ፡ ዝብል ኣሎ፡ ኣብ ፖለቲካዊት ዓለምና ክኣ፡ ኣብ ጸበባ ተቓለሱ፡ ጅግንነት ውረሱ፡ ብተስፋ ኣስተንፍሱ፡ ምእንቲ ጸላእትኹም ክበርሱ እንተበልና፡ መንግስተ ሰማይን መንግስተ ምድርን ምኻኑ ጥራይ ኢዩ እቲ ፍልልይ እምበር፡ ኣብ ኣገባብ ናይ ምዕዋት ቃልሲ ብዙሕ ዝገራጮ ኣይከኑን።

ኣስፊሕና እንተድኣ ንሓስብ ኩንና፡ ኣብዚ ዘለናዮ ሕልኸልኸ ዝበለ ዓለም-ለኻዊ መድረኽ፡ ኢሳያስ ኣይከኑን ክመርሕ ክምራሕ'ውን ዓቕሚ የብሉን። ኣብዚ ግዜ'ዚ ንኢሳያስ ንመጻንሒ እንተዘይከኑይኑ፡ ብምትእምማን ዝልእኮ መንግስቲ የለን። ስለዚ ኢሳያስ ክሳብ መተካእታ ዝርከብ ፈውሲ ግስም ድኣሉ'ምበር፡ ትርጉም ዘለዎ ሰብ ኣይምሰልኩም። ኢሳያስ ሎሚ ክዳውንቲ ክቐያይር ይኸእል'ዩ። ከም ቀደሙ ኤርትራውያን ክቐያይር ከምዘይክእል ግን፡ ድሮ ተረዲኡዎስ፡ ፈቛድኡ ኣብ ሰግር ማዕዶ ናይ ዓቕሊ ጽብት ከልበት-በት ክብል ይርኣ'ሎ።

ኣይከኑንዶ ብዓል ኢሳያስ፡ ሎሚ፡ መራሕቲ ናይ ሓያላን መንግስታት፡ ሰብ ስልጣን ምቕይያር ፍታሕ ከምጽኣሎም ኣይክኣለን፡ ከውርዱን ከደይቡን ልቦም ጠፊኡዎም ኣሎ። ነቲ ህዝቢ ዝጠልቦ ጠለብ፡ ቀረብ፡ ከምጽኡ ስለዘይክኣሉ ቅሳነት ክርከብ

አይተካኝለን። ዓለም ለካዊ ውድባት ከም ብዓል NETO - OPEC- UNESCO- UNHRC - URO-CURRENCY አትዩዎ ዘሎ ዘለኝለኝን ቅልውላውን ቀሊል አይኩነን። ዋላውን አባት ነብሲ ሓያላን መንግስታት ንባዕሉ ፡ሕቡራት መንግስታት ዓለም (UN) ዳርጋ መኻን እንዳኹነ ይኸይድ ኣሎ። ሓይሊ ገቡተ-ርእሰማላውያን (power of corporations) ንመንግስታዊ ስልጣን ናብ ምስሊ ቀይሩ፤ ንደሞክራሲያዊ መስርሕ ኣማሲኑዎን ባሕጉ-ጉዎን ይርከብ ኣሎ። ኣብዚ ከምዚ ዝኣመሰለ ፖለቲካዊ ባሕሪ፡ ምድማር ናይ ብዓል ኢሳያስን፡ ዶ/አብይን ሓምቢሱ ክወጽ ኢዩ ኢልካ ምሕሳብ፡ ኣብ ኣዚዩ ሕጽር ፖለቲካዊ ኣፍልጦ ምህላው ኢዩ ዘመልክት።

ናይ ዓለምና ሓያል ስርዓት ኣሜርካ፡ ነታ ከም ድላያ ትዝውራ ዝነበረት ሕቡራት መንግስታት (UN) ከም ቀደማ ኩይና ስለዘይረኸበታ፡ ናብታ ተጋግያ ዘይትፈልጥ፤ ዘልኣለማዊት ምሓዝኣ ጥራይ እንዳተወሰነት ትኸይድ ኣላ። እዚ ሓድሽ ኩነታት ዓለም’ዚ ዘምጽኦ ስለዘለዎ ብጽሞና ክንከታተል ይግባኣና።

ብዓንተብኡ’ውን ንዘስተውዕል ሕቡራት መንግስታት ዓለም፡ (UN) ብኣባልነት ዳርጋ ናይ ምሉእ ዓለም፡ ብኣድማዕነት ግን ናይ በጻብዕ ዝቕጽራ ሓያላን ሃገራት ኢዩ ነይሩን ዘሎን። ንመሰል ውጽዓት ዝቕብር፡ ንመሰል መለኸቲ ኸኣ ዘኸብር ውድብ፡ መሰረታዊ ለውጢ ክግበረሉ፡ ሓደ ካብቲ ውጽዕ ህዝቢ ዓለም ዝጽበዮን ፈላስፋታት ዝንበይዎን እንዳኹነ ይኸይድ ምህላው ንዕዘብ ኣለና። ሓይሊ ሸቶ ቅደሚ 40 ዓመት ኣቢሉ ይኸውን ኣብ ልቢ ወለድ መጽሓፊይ ኣብ ሜዳ ልዕሊ-ዴዎ (ልዕሊ ዲሞክራሲ) ኢሊ ዝሰሜኹዎ፡ ብርግጽ ዘይዲሞክራሲያውነቱ ይቃላዕ ኣሎ። ናይ ስልጣን ምርጫታት ናይ ሃገራት ዓለም፡ ብጉቦ (corruption) ቦኹቢኹ፡ ተቐባልነት ይስእን ብምህላው፡ ሰላማውን ዕግበታውን ምቅብባል ስልጣን ተሳኢኑ ይርከብ። ኣብ ዓለም ሓድሽ ሂወት ይድለ ስለዘሎ፡ ዓለም ነብሰ-ጸር ናይ ሓድሽ መጻኢ ዕድል ኩይና ኣላ።

ኣብዚ እዋን’ዚ ሓደገኛ ውጽኢት ከዩጋጥም ፍላስፋታት፡ ታሪኻውን ፖለቲካውን ገምገምቲ ዝፈርሁላ ዘለዉ ዓለም፡ ብዓል ኢሳያስ ትርጉም ዘለዎም አይኩኑን። ሎሚ ብላዕ ዝበሰለ ተዛረብ ዝመሰለብ፡ ኣብ ልዕሊ ኣውርዮ ክሸመካ መንዚዕካ ኣብልዓኒ፤ ዝብልዎ ምስላ ጸብለልትነት እንዳረኸበ ይኸይድ ስለዘሎ፡ መለኸቲ፡ ዓበይቶም ይኹኑ ንኣሸቶም ምሃነኖም ጠፊኡዎም ኣሎ። ኒዩክሊራዊ ሓይሊ ንመን’ዩ ዝፍቀዶን ዘይፍቀዶን ዝብል ሃይለ-ቃላትን ስምዒታት ነድርታትን ናይ ንሕና’ውን ኣለና ዝብሉ መራሕቲ ዝተፈላለያ ሃገራት፡ እንዳገነነ ይኸይድ ብምህላው፡ ቅድድም ሓይሊ ሚዛን ሃገራት ይንህር ብምህላው ኣስጋእነቱ ቀሊል አይኩነን። ፍልጠት ናይ ትምህርቲ ዕድል

ዝረኸቡ ስለዝኸኑት፡ ዝተወሰኑ ሃገራት ጥራይ ክውንኑዎ ኣይተፈጥረትን። እዚ ብተግባር ክቀላቐልን ክትረጎምን ንዕዘብ ኣለና። ድሮ ምዕባሌ ናይ ቻይና ከብ መሬት ናብ ልዕሊ ጠፈር፡ ክሳዕ ወርሒ ኣብ ውሽጢ ዳርጋ ፍርቂ ዘመን ክርእኦ ኸሎ፡ ዓቢ መረዳእታ ክኸኑና ይክእል ኢዩ። ክንመሃር እንተድኣ ቅሩባት ኩንና፡ ምዕባሌ ንኹላትና ዝብጽሓና ምኣዲ ፍልጠት ምጻኑ፡ ግልጺ እንዳኸኑና ይኸይድ ከም ዘሎ ከነስተውዕለሉ ይግብኣና።

ኣብዚ ከምዚ ዝኣመሰለ ኩነታት ውጽዓት ከምዚ ኸማና ዝጠፍአም ነገር የለን። ሓንቲ ንብረት ኣላቶም ንሳ ክኣ ምቅላስ ጥራይ ኢያ። ኤርትራውያን ክኣ ውጽዓት ስለዝኸኑና ኣብዚ እዋንዚ ካልእ ንብረት የብልናን። ጉባኤ-ስምረት-ዓወት እቲ ዘይበለ ጭርሖ ስዉኣትና ቀዳሞት ጀጋኑ ተጋደልቲ ከም ብዓል ዶ/ፍጽም ነባሪ ትሕዝቶና ምዝካር፡ ኣብዚ እዋንዚ ኣዚዩ ከገልግለና ይኸእል ኢዩ። ብዝተረፈ ኢሳያስ ንጠለብ ኤርትራውያን ዝኸውን ቀረብ ስለዘይብሉ፡ የማነ ጸጋም እንተበለ፡ ኩለን ጎረባብቲ ሃገራት መርገጺ ስኢኩለን እሾኹ ኩይነንኦ ስለዘለዎ፡ ኣተሃዳድማ ዕቡያት ክገብራ ደልዩ ኢዮምበር፡ ህድማ ጥራይ'ያ ተሪፋቶ ዘላ።

ቀደም ኣብ ዓድና ናይ ዜና ማዕከናት ኣዋልድ ኢየን ነይረን። ዓመታዊ ጸብጸብ ክኣ ኣብ ግዜ ንቕሩመን ይደርፍኡ። ሓባብኣለይ ዶ'ሊዩዎ፡ ኩሉ ሰብ ሰሚዑዎ፤ ኢሉን ነቲ ተሒም-ሒም ዝብሃል ዝነበረ ይድርጉሕኡ። ኣዋልድና (ደቀ-ንስትዮና) እዚ ኹሉ ጭቆና ከሕልፋ ኸለዎ፡ ኣብ ደርፊ ክበጽሓ፡ ናይ ሸቶ ሓይሊ ነይሩወን። ዝደረፉ እንተደረፉ ዋላ ሓደ ዝቃወመን ኣይነበረን። ሕጂ'ውን ብዛዕባ ኢሳያስ ክደርፉ እንድሕሪ ደልየን፡ ይደርጉሕኡ ጥራይ እምበር፡ ኣነ ክተሓባበረን'የ። ምኸንያቱ ኣዋልድና ከምዚ ሎሚ ብህግደፍ ከይተደናገራ፡ ሓቀኛ ዜና'ምበር ናይ ቦጎግ ዜና ማለት (fake news) ኣይዝርግሓን ስለዝነበራ፡ ሎሚ ድማ ከምኡ ንጽብየን።

ድሕሪ ደጊም፡ ቃልሲ ኤርትራውያን ክሳዕ እንዕወት ብኹሉ መንገዲ ቀጸለ ኣዩ። ዝኸኑና ይኹን ምልክዕ ይሃልዎ፡ ህድማ ዲዩ ቀይዲ ብዘየገድስ፡ ስዕረት ኢሳያስ ስለዘይተርፍ ፡ ካብ ፍግረ-መሬትን ካብ ፍግረ-ጉልበትን ነጻ ኩንና፡ ናብ መባእታ ናይ ደሞክራሲያዊ ህንጻ እንኣትወሉ ግዜ ይቀራረብ ኣሎ። ዋላ እንተርሓቐ'ውን እቲ እንኸዶ መንገዲ ድሕሪ ደጊም ጽልግልግ የብሉን። እዚ ከንብል ከለና ግን ንይላ ጥራይ ኢዩ ተሪፋና ዘሎ ማለት ከስምዕ የብሉን።

ዓኹኻይ-ዓኹኻይ! ግዓት ሓምሊ ውጻእ! ግዓት ጠስሚ እቶ! ዝበሃለሉ ግዜ ሆየ-ሆየ፡ (ቅዱስ የውሃንስ) ሓድሽ ዓመት ናይ ሓበሻ ትዝክርዎ እንተኸኑንኩም ትርጉም

ነይርዎ። ግዜ ዓጸባ ውጻእ፡ ግዜ ጽጋብ ክኣ እቶ ማለት'ዩ። ሎሚ ክኣ ንሕና ቀሪብና ኢና። ኢሳያስ ክእሰር፡ ህዝብና ክኣ ዓወት ክብሰር፡ ንሕና ናብ ባይቶ ክንዝቲ፡ ኢሳያስ ክኣ ናብ ቤት ማእሰርቲ፡ ህዝብና ክድሕን፡ ኢሳያስ ክኣ ክደንን፡ ዓኹኹ-ካይ-ካይ-ካይ ኤርትራዊ ናብ ቤቱ፡ ኢሳያስ ክኣ ናብ ጎይቶቱ፡ ህዝብና ሸዊት ዝበልግሉ፡ ኢሳያስ ክኣ ሕጻ ዝቐርጥመሉ ግዜ እንዳኣኸለ ይኸይድ ኣሎ።

ቃልሲ ግን ክትጅምርን ክትዛዝሞን መሪር ስለዝኸነ፡ ድሉዎት ክንከውን የድልየና። ኣቦታትና ብዓል ማሕበር ሸውዓተ ይኹኑ፡ ብዓል ኢድሪስ ዓዋተ ክጅምርዎ ኸለዉ ቀሊል ኣይነበረን። ኣብ መንጎ ኩላትና ዝሓመበስናሉ ስለ ዝነበረ ኣይጸመወናን። ኣብ መወዳእታ ዓይኒ የብለይ ስኒ የብለይ፡ ወይ ጸሓይ ዕርበት ወይ ጸሓይ በርቂ ስለዝነበረ ክኣ ኣዚዩ መሪር ነይሩ። ስለ'ዚ ነዚ ተሪፉ ዘሎ መድረኽ ጭራ ተመን ኣይትሓዝ፤ እንተሓዝካ ክኣ ኣይትልቀቕ ስለዝኸነ፡ ሓዝና ከይንገድፍ እኹል ምድላውን ጽንዓትን ክንገብር ኣለና። ከምቲ ናይ ብኣምሆይ ኣይመረናን ኢዩ፡ ምኽንያቱ ተመኩሮና ዋጋ ስለዘለዎ ስንቂ ናይ ጽንዓት ምሳና'ሎ።

ኣብዚ ቀረባ ግዜስ፡ ኣብ ኣውሮጳ ኣብ ሃገር ሆላንድ ኢዩ መስለኒ፡ ሓደ ሰብኣይ ወዲ 65 ዓመት፡ ኣነ ወዲ ኣርብዓን ሓሙሽተን (45) ኢዩ፡ ስለዚ ብሕጊ ይፈለጠለይ ኢሉ ኣመልኪቱ። ቤት ፍርዲ ክኣ ደይኩን ኣይነጽድቕን ኢና፡ ኣብኣ ድኣ ኣብታ ዘለኹያ ኢሎም ኣፋኒዮሞ። ኢሳያስ ክኣ ሕጂ ንኣዋሳ እንተኸደ ንጎንደር እንተሰገረ፡ ንሶማልያ እንተበረረ፡ ኣብ ስዑዲያ እንተፈረመ፡ ኣብ ኢማራት ኣንተሓለመ፡ ናይ ስልጣን መቓብሩ ጎድጓድ ተፋሓራ ኣፋ ኸፊታ ትጽብዮ ስለዘላ፡ መንእሰያትና ንሃገርኩም ካብ ፍገረ-መሬትን ፍግረ-ጉልበትን ከተድሕንዎ መሃንድሳት፡ መማህራን፡ ፖለቲከኛታት፡ ፈላስፋታት፡ ሰብ ሕግን ሰብ ቅዋምን፡ ሰብ ባይቶን፡ ኮታ ጠበቓታት ደሞክራሲ ኩንኩም ተዳለዉ። እዚ መድረኽ ናትኩም ኢዩ፡ ንዕኡ ክኣ ተቓለስሉ።

ተስፋ ወይ ጽቡቕ ትጽቢት (Optimism) መሊኡ'ሎ። ጽቡቕ ትጽቢት ማለት ግን ሓደጋታት ወይ ሕጽረታት ኣየጋጥምን ኢዩ ማለት ስለዘይኩን፡ ምህላው ክሳብ ዘሎ ቃልሲ ጠጠው ክብል ኣለዎ ማለት ኣይኩንን። ስለዚ መንእሰያትና ንቃልሲ ኩሉ ግዜ ድሉዎት ክትኩኑ ኣለኩም። ንኹሉ ምቹእ ባይታ የድልዮ። ንዕርክነት፡ ንሕጻ፡ ንመርዓ፡ ንሓዳር፡ ንነጻነት፡ ንደሞክራሲ ብዘይ ምቹእ ባይታ ኣይተሰላስሎን ኢኻ። ናይ መንእሰያትና ምቹእ ባይታ ንሕና እዞም ቀዳሞት ክንከውን ምተገብኣ ነይሩ፡ ካብዘይተረኸበ ግን ነዚ ዝርካቡ ምዕዶና ከም እኹል ጌርኩም ውሰድዎ።

ነቲ ብድሕሬኹም ዝመጽእ ወለዶ ምቹእ ባይታ ምእንቲ ክትከንዎ ግን ካብና ተምሃሩ። ምኽንያቱ ነቲ ንሰኻትኩም ዘጉደልኩም ዝምልኦ እቲ ብድሕሬኹም ዝቐጽል ወለዶ ኢዩ። ሎሚ ንሕና ምስ ኩሉ ጉድለትና ዝጎደለና ክትምልኡ ተመኒናኩም ኣለና።

ከምቲ ንብዙሓት ገርሀኛታት ዝመስሎም፡ ልዕሊ ዓበይቲ ኣቦታትኩምን ኣዴታትኩምን ስለዝፈተናኩም ኣይከብንናን። ቃልስና ንኸዕወት ህዝብና ካብ ገሃነብ-እሳት ንኸወጽእ ግን፡ ንሰኻትኩም ወሳኒ ተራ ከም እተበርክቱ ኣቐዲምና ስለዝገምገምናዮን ዝበጺሕናዮን ኢና። ነዚ ዘለና ከቢድ ጽዕነት ከነራግፎ እንተድኣ ኩንና፡ ብዘይ ንሕስያ ነዚ መድረኽ'ዚ ጥምጥም ክሳብ ትዕወቱ ክትተሓሓዝዎ ተበገሱ። እቲ ኣብ ቅድሚና ዘሎ ምርጫ ንሱ ኢዩ። ነዚ ብዝምልከት ክንደይ ኢዮም ድቅኺ? ዘርእስታ ብ 2006 ዓመተ-ምህረት፡ ቅድሚ 13 ዓመት ኣቢሉ ይኸውን ዝደረሰክዎ ግጥሚ ጌረ፡ ድሓን የቐንዩና ክብል ፍቕዱለይ።

ክንደይ ኢዮም ደቅኺ?

ክንደይ ኢዮም ደቅኺ ኤርትራያ

ካብ ፈለማ ካብቲ መጀመርያ?

ወሲዶሞም እምበር በብሓደ

ሕጻ ባሕሪ መላይን ወሊደ

ብርሃን ዝስኣኑ ዝምርሑ

ካብ ጥዑያት ሕሙማት ይበዝሑ

ዝሰንከሉ ኢደ እግሮም ሂቦም

መን ክቐጽሮም ክንደይ'ሞ ክብሎም

ገለ ትሕቲ መሬት ገለ ስደት

ፋሕ ምስ በሉስ ተባሂሎም ሓደት

ገለ ዊዓ ዒራዒሮ ሳዋ

ንበይኑ ዓይነቱ ጉዳም ጽዋ

ምውላድሲ ወሊደ ሻሕ-ሻሕ ኢለ

አረክቢ እንዴም ተባሂለ

ነዊሕ'ዩ ታሪኹ ናተይ ከስዐ

ጠሊሙኒ ብአደይ ዝበልዐ

ጅጋኑ ወሊደስ ናብ ማእሰርቲ

አብ ደልሃመት አብ ጸልማት ብግቲ

ክንዲ ሸመት ናይ ታሪኽ መዳልያ

ደሙ ዝኸፈለስ ከብይኑ ባርያ

ርኢና'ሞ ከምዝስ አይነበረን

ሰሚዕና'ሞ ከምዝስ አይተወረየን

አብ ጎረቤት ሃገር ተሰዲዶም

ዓይኖም እንዳነበዐ ተገዲዶም

መሬት ተመንጢሎም ናብ ጎደቦ

ቀይሕ መስቀል ትህቦም ትኳቦ

ወሊደ'ወ ደሞም ዘንጠብጠቡ

ማህጸን አደ ጉድ እንድዩ ረኸቡ

ወሊደ'ወ ፈንጂ ዝረገጹ

ሂወት ዝኸፈሉ ዝቐበጹ

ወሊደ'ወ ብለይቲ ብቐትሪ

ዘይሓጥያተይ ተቐቢሉ'ምበሪ

ወሊደ'ወ ከም ነብሪ ዝነብሑ

ዕዳ'ንዲዩ'ሞ ዝኸፈል በዚሑ

ወሊደ'ወ ዝጋልብ ከም ፈረስ

ጎታይ ክግብስ ወፊሩ ዘይምለስ

ወሊደ ሂበዮም ብዓል ጊንጢ

ኢሎሙኒ ባዕልኸ ትፈልጢ

ወሊደ'ወ ምዓስ መኻን ከዎይነ

ጎታይ ክግብስ ረኸብ ስኢነ

ወድን ንልን ወሊደ ብማዕረ

ጎታይ ክግብስ ዓረም ተቐይረ

ወሊደ'ወ ጽቡቕ ዘይምኖ

መን ክቐጽሮ ሕጻ ዝደፈኖ

ወሊደ'ወ ጎረቤት ዝፈልጦ

መን ክቐጽሮ ባሕሪ ዝወሓጦ

ዝተረፍኩም ሓዲኡ ግበሩ

ኣንጸርጸርኩም ዘይትበራበሩ

ሰብ ጠፊኡ ነጊሰን ወኻሩ

ወደ'ምበሳ ተደይኑ ሕብሩ

ተጸሪፍኩም ኩሉኹም ብጅምላ

ተጎኒእኩም ከም ጉንቦ መሸላ

ተልዓሉ ብሴፍ ብደበላ

ሕጊ'ጽድቕ ግበሩለይ ዋዕላ

መሬት አቦ ደምኩም ዝፈሰሶ
ተበገሱ ሓይልኹም ይምለሶ
ፍለጥዎ ገዛኹም ዘፍረሶ
ህግደፋዊ ዘይመልእ ሲሶ

አታ ዓሳ ባሕሪ ሓምባሲ
መንእሲይ ሃገሪይ ወራሲ
አብ አፍ ደገ 'ለና ቀሪብና
ንዓኻ አሚንና አሪግና

ቈጽሊ'ውሊዕ ጽላላ ነቃዊት
አብ መርከብ ኖህ ትዓርፍ ርግቢት
አንቲ ሰገን ክሳድ ብርላ
ንዓኹ አሚነ ሸምጊላ

አስመራ ሃብታም ወለላ
ኩሉ ከከም ዓቕሙ ዝነብረላ
ትተኹብሎም ኔርክሰ ክተኹቡልኪ!
አደ ሸሻይ ደይኢድኪ ረኹብኪ
አዋልድ ኤርትራ ድረፋ
ናትክን ልሳን አለዎ ሓለፋ
ሸሻይና ክፈሰስ ከም ጥሪ
ዒድ ዓረፋ ክኸውን ዒድ ፈጥሪ

ካብ ሰማይ ዝወርድ ከም ማና
ካብ መሬት ዝሕፈስ ፍረ ደምና
ኩሉ ክምለሰ'ዩ ገንዘብና
ዋሕስ ድጊ መንእሰይ ኣለና
 ነገርክኹም እንታይ ተሪፋኒ
 ግዴኹም'ዩ ኣነስ ይኣኸለኒ
 ነገርክኹም ብኢደይ ጽሑፊ
 ደጊም ኣባኹም'ዩ ዝተረፈ

መንእሰይ ንመሬቱ፤
እንድሕሪ ኸቲቱ፤
ምሳር ኣብ ልዓቱ
ብርሃን ንምሸቱ።

ትኣምኖ ልኢኸካ፤ እንታይ ተረፊኒ 'ይትበል፤

ሰናይ ቅነ፤ ዓወትኩም ዝምነ፤ ረድኢ ክፍለ (ባሻይ)